

ADAM PIECKENHAGEN

Poznań

Kerygmatyczny i moralny przekaz św. Jana Pawła II do młodzieży w jego listach i orędziach na Światowe Dni Młodzieży

Pontyfikat papieża Jana Pawła II przypadł na szczególne czasy. Niezależnie od sytuacji politycznej, społecznej czy ekonomicznej troską papieża było prowadzenie ludzi do Boga. Słowa wypowiedziane w inauguracyjnej homilii: „Nie bójcie się, otwórzcie, otwórzcie na oścież drzwi Chrystusowi”¹, wypełniał konsekwentnie jako ten, który był głęboko zjednoczony z Bogiem i innych do Niego prowadził. Szczególnym rysem tego pontyfikatu pozostaje niewątpliwie troska o młodych i bliskość, jaką im okazywał. Widać je było zarówno w bezpośrednim kontakcie z człowiekiem, jak również podczas licznych zainicjowanych przez niego wydarzeń duszpasterskich, których celem było zbliżenie młodych do Boga i Kościoła. Taki charakter miały Światowe Dni Młodzieży, które na stałe wpisały się w pontyfikat papieża Polaka, nawet kiedy miał coraz mniej sił fizycznych.

Celem tego artykułu jest ukazanie kerygmatycznego i moralnego charakteru kolejnych listów i orędzi na Światowe Dni Młodzieży, które papież podpisywał w Watykanie lub Castel Gandolfo. Były one szczególnym zaproszeniem do uczestnictwa w tych międzynarodowych spotkaniach. Każdy z tekstów zapowiadał kolejne spotkanie, był także żywym głoszeniem Chrystusa i ukazaniem dróg do naśladowania Go.

¹ Jan Paweł II, *Homilia Jana Pawła II na rozpoczęcie pontyfikatu*, <https://www.deon.pl/521/art,364,homilia-jana-pawla-ii-na-rozpozecie-pontyfikatu.html> [dostęp: 30.11.2018].

Przyszłość należy do młodych (list i orędzia z lat 1985-1990)

Pierwszą publikacją Jana Pawła II do młodzieży był List do młodych całego świata *Parati semper* z okazji Międzynarodowego Roku Młodzieży ogłoszonego przez Organizację Narodów Zjednoczonych w 1985 roku. Papież zwrócił się do adresatów jako tych, którzy są: „Młodością narodów i społeczeństw, młodością każdej rodziny i całej ludzkości – również młodością Kościoła” (Jan Paweł II 2005a, s. 11). Traktował ich jednocześnie jako nadzieję, ponieważ to właśnie do nich należy przyszłość i odpowiedzialność za nią. Następnie zanalizował rozmowę Chrystusa z bogatym młodzieńcem. Na tej podstawie ukazał poszczególne punkty istotne w rozwoju młodych i budowaniu przez nich więzi z Bogiem. Ojciec Święty wskazywał, jak wielkim bogactwem jest młodość. Kolejną ważną prawdą wpływającą z tej rozmowy jest fakt, że tylko Bóg jest dobry i On jest miłością. Pomimo ogólnych tendencji dla każdego młodego człowieka istotne powinno być pytanie o życie wieczne. Papież zwracał uwagę, że Chrystus w rozmowie z młodzieńcem „pyta o stan świadomości moralnej. Pyta równocześnie o stan waszych sumień. Jest to pytanie kluczowe dla człowieka” (Jan Paweł II 2005a, nr 6, s. 21). Ojciec Święty uświadamiał młodym, w jak wielkim stopniu zależy od nich to, czy prawidłowo kształtują własne sumienia oraz to, że od tego zależy wielkość człowieka. Życzył również, aby każdy młody, tak jak bogaty młodzieniec, doświadczył spojrzenia Chrystusa – spojrzenia przepojonego miłością. Chrystusowe „pójdź za Mną” ma być zaproszeniem dla wszystkich młodych do zadania sobie pytania o własne powołanie życiowe. Każdy ma współdziałać z Jezusem w rozwijaniu dojrzałego powołania. „Ogromnie potrzeba kapłanów według Serca Bożego” (Jan Paweł II 2005a, s. 27), zauważył papież, potrzeba również powołań zakonnych – życia według rad ewangelicznych. Ojciec Święty stwierdził, że praca nad rozpoznawaniem własnego powołania jest fascynująca, „w trudzie tym rozwija się i rośnie wasze człowieczeństwo, [...] osobowość uzyskuje wewnętrzną dojrzałość” (Jan Paweł II 2005a, s. 29). Chrystus uczy każdego miłości oblubieńczej. „Wejść na drogę powołania małżeńskiego – to znaczy uczyć się miłości oblubieńczej z dnia na dzień, z roku na rok...” (Jan Paweł II 2005a, nr 10, s. 33). Ojciec Święty mówił, że właśnie takiej miłości potrzeba, aby przyszłe małżeństwa były trwałe. Równocześnie zachęcał młodych, by nie dali sobie odebrać bogactwa, jakim jest prawda, jak również do odpowiedzialnego rozwijania swoich talentów. „Nie lękajcie się Miłości, która stawia wymagania” (Jan Paweł II 2005a, nr 10, s. 34) – wzywał młodych. Zwrócił uwagę na to, że prawda, czyniąc nas wolnymi, uczy samowychowania. Ojciec Święty zaapelował do młodych: „jesteście mocni do walki [...] ze złem, z prawdziwym złem” (Jan Paweł II 2005a, nr 15, s. 48), z tym, co obraża Boga, z niesprawiedliwością, z kłamstwem, z tym, co krzywdzi – z grzechem.

W końcowym przesłaniu Jan Paweł II zapewnił młodych o modlitwie Kościoła. Zachęcił ich do odpowiedzialnego podejmowania wszelkich działań. Na koniec wskazał na postać Maryi, która mówi: „Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie” (J 2,5).

W orędziu na II Światowe Dni Młodzieży w Buenos Aires w 1987 roku Jan Paweł II wezwał młodych, by „wzrastali w człowieczeństwie, by przyznawali absolutne pierwszeństwo wartościom duchowym”. Wyraził pragnienie, by przemieniali się w „nowych ludzi, coraz pełniej uznając i przyjmując [...] obecność Boga, który jest Miłością” (Jan Paweł II 2005b, nr 2, s. 63). Dzień ten, zaplanowany na Niedzielę Palmową 1987 roku, czerpał hasło z Pierwszego Listu św. Jana: „Myśmy poznali i uwierzyli miłości, jaką Bóg ma ku nam” (1 J 4,16). Ojciec Święty bardzo jasno wskazał, że człowiek musi żyć w miłości, a jego życie jest niezrozumiałe i pozbawione sensu, jeżeli nie pozna Miłości (por. RH, nr 10). Papież odwołał się do doświadczenia młodych, że zamykanie się we własnym egoizmie i przyjmowanie postawy obojętności jest zaprzeczeniem miłości. Zapelował do młodych, którzy są „żywymi członkami Kościoła” (Jan Paweł II 2005b, nr 3, s. 64), aby Miłość Boża rozlana w ich sercach pobudzała do działania na rzecz pokoju i dobra każdego człowieka, szczególnie tego, który znajduje się w trudnej sytuacji życiowej. Życzył wszystkim wrażliwości, aby ponad wszelkie działania stawiali dobro człowieka, który jest Bożym stworzeniem. „Budowanie cywilizacji miłości wymaga wyraźnej i wytrwałej gotowości do poświęceń, pragnienia, by otworzyć nowe drogi społecznego współżycia” (Jan Paweł II 2005b, nr 3, s. 65) – to jest konkretna odpowiedź młodych, by odpowiedzialnie podjąć zadania przed nimi stojące.

W 1988 roku w Niedzielę Palmową w poszczególnych diecezjach przeżywany był III Światowy Dzień Młodzieży pod hasłem „Zróbcie wszystko, cokolwiek wam powie...” (J 2,5). Orędzie towarzyszące temu wydarzeniu ma głęboki rys maryjny. W nawiązaniu do przeżywanego w tym czasie w Kościele Roku Maryjnego papież ukazał Maryję jako Nauczycielkę przodującą w wierze i pokazującą drogę życia. Hasło tych dni to zarazem „program życia oparty na mocnym i pewnym fundamencie, jakim jest Jezus Chrystus” (Jan Paweł II 2005c, nr 2, s. 68). Maryja, Dziewica z Nazaretu, która wskazuje na swojego Syna, wyjaśnia młodym, na czym polega wiara i miłość Boga. To życie konsekwentne, przeżywane w świetle Ewangelii. Ojciec Święty zachęcał dziewczęta, by w Maryi widziały wzór „niewiasty świadomej własnej godności i wielkiego powołania” (Jan Paweł II 2005c, nr 4, s. 70). Młodych chłopaków namawiał, by budowali swoje życie na mocnym fundamencie, którym jest sam Chrystus, a rozważanie misterium Maryi doprowadziło ich do naśladowania jej życia (por. Jan Paweł II 2005c, nr 4, s. 70).

Z kolei IV Światowy Dzień Młodzieży odbył się w Santiago de Compostela w 1989 roku. Przygotowane na tę okazję orędzie Jana Pawła II za-

prasza wszystkich do „osobistego odkrycia Jezusa Chrystusa” (Jan Paweł II 2005d, nr 1, s. 71). Hasłem stały się słowa „Jam jest drogą i prawdą, i życiem” (J 14,6), które miały uzmysłwić młodemu, że człowiek chcący osiągnąć zbawienie musi pójść tą właśnie drogą. Ojciec Święty był świadomy tego, że wielu młodych stoi na skrzyżowaniu dróg i zastanawia się, jaką drogę wybrać. Zadał pytanie, czy młodzi już odkryli Jezusa, który jest prawdą i życiem. Wskazał, że takie odkrycie jest piękną przygodą życia. Jednocześnie „rodzi się pragnienie niesienia Go innym, czyli zaangażowanie apostolskie” (Jan Paweł II 2005d, nr 2, s. 72). Właśnie ono miało być drugą przewodnią myślą Dnia Młodzieży. Ojciec Święty zwrócił uwagę, że „Kościół ma charakter misyjny i ewangelizacyjny” (Jan Paweł II 2005d, nr 2, s. 73). Miejscem obchodów Dnia Młodzieży było sanktuarium św. Jakuba Apostoła. Apostoł ten i jego grób (miejsce wielu pielgrzymek) miały skłonić do refleksji nad możliwością bycia świadkiem Chrystusa na ziemi. Papież zaprosił do odkrywania na swojej drodze Jezusa, który jest drogą, prawdą i życiem.

W orędziu na V Światowy Dzień Młodzieży Ojciec Święty zachęcił wszystkich młodych do refleksji na temat Kościoła. Jest to nawiązanie do poprzedniego Dnia Młodzieży i poszerzenie jego przesłania o doświadczenie Kościoła, w którym żyje Chrystus. Papież wezwał młodzież do „odkrycia na nowo Kościoła” (Jan Paweł II 2005e, nr 1, s. 76), a także misji, jaką mają w nim do spełnienia. Odwołał się do obrazu Kościoła jako winnicy Chrystusowej, którą założył i szczególnie umiłował. Wobec tego hasło zaczerpnięte z Ewangelii według św. Jana brzmiało: „Ja jestem krzewem winnym, wy – latoroślami” (J 15,5). Ojciec Święty tłumaczył, że być żywą latoroślą: to „przede wszystkim pozostawać w żywej komunii z Chrystusem [...], podejmować obowiązki we wspólnocie Kościoła i w społeczeństwie” (Jan Paweł II 2005e, nr 2, s. 77). Kolejny raz z orędzia wypływało zaproszenie papieża do odważnego podejmowania powołania służby w Kościele: „Kościół-winnica potrzebuje także robotników, którzy będą mu służyć w sposób specjalny z ewangelicznym radykalizmem, poświęcając mu wszystkie swoje siły” (Jan Paweł II 2005e, nr 2, s. 78). Jan Paweł II zachęcał młodych do odkrywania wspólnoty Kościoła poprzez odkrywanie Kościoła diecezjalnego i Kościoła parafialnego, z całym jego bogactwem duchowym. Orędzie zapowiadało Dzień Młodzieży obchodzony w roku 1990 we wszystkich diecezjach.

U progu nowego tysiąclecia (orędzia z lat 1991-1999)

Kolejny, VI Światowy Dzień Młodzieży zaplanowany był pod hasłem „Otrzymałście ducha przybrania za synów” (Rz 8,15). Przesłanie tego dnia miało wzbudzić w młodych poczucie odpowiedzialności za budowanie cywili-

zacji miłości i prawdy. Papież zachęcał: „chodzi o program życia, który może zafascynować szczególnie was, Młodzi, którzy nosicie w głębi serc waszych tęsknotę za wielkimi ideałami” (Jan Paweł II 2005f, nr 3, s. 82). Jan Paweł II miał na myśli świętość, do której powinien dążyć każdy ochrzczony; jest to najlepsza droga wskazana przez Jezusa. Zachęcał młodzież do budowania społeczności, która będzie bardziej sprawiedliwa i solidarna. Dzień Młodzieży zaplanowany na 14 i 15 sierpnia 1991 roku w Częstochowie Jan Paweł II traktował jako pielgrzymkę dla każdego z „wielkim aktem zawierzenia Maryi” (Jan Paweł II 2005f, nr 6, s. 85). Miał też wyrażać coraz większą wolność przez otwieranie się granic państwowych na Chrystusa.

Tematem następnego, VII orędzia na Światowy Dzień Młodzieży w 1992 roku w diecezjach były słowa: „Idźcie na cały świat i głoscie Ewangelię” (Mt 16,15). Jan Paweł II odwołał się do przeżywanego Dnia Młodzieży w Częstochowie, do wielkiego entuzjazmu, jaki tam okazała młodzież. Zaprosił równocześnie do pozytywnego odpowiedzenia na powołanie, jakim każdego obdarowuje Chrystus. Zaznaczył, że „powołanie chrześcijańskie ukierunkowane jest na apostołat, na ewangelizację, na misję” (Jan Paweł II 2005g, nr 2, s. 88). Zauważył, że bycie uczniem Chrystusa musi pobudzać do dzielenia się swoim darem wiary z bliźnimi. Pomimo wielu problemów moralnych młodzież odczuwa przecież pragnienie doświadczenia Boga. Z posłania Chrystusowego wypływa potrzeba „wielu kapłanów, wielu mistrzów i wychowawców w wierze” (Jan Paweł II 2005g, nr 3, s. 89). Papież ukazał znaczenie posługi głoszenia Chrystusa jako dawanie świadectwa i niesienie innym słowa o zbawieniu. Zachęcił, „aby odważnie mówić o Chrystusie w rodzinach, w miejscach studiów, pracy i odpoczynku” (Jan Paweł II 2005g, nr 4, s. 90). Ojciec Święty podjął refleksję nad życiem apostołów i misjonarzy, a także historią ewangelizacji narodów od wieków chrześcijańskich. Wskazał potrzebę nowych powołań misyjnych w dzisiejszym świecie.

Na sierpień 1993 roku zostały zapowiedziane VIII Światowe Dni Młodzieży w Denver w Stanach Zjednoczonych. Hasłem stały się słowa „Ja przyszedłem po to, aby [owce] miały życie i miały je w obfitości” (Jan Paweł II 2005h, nr 1, s. 94). Papież podejął refleksję nad tym, czym jest „życie” dla każdego człowieka. Zwrócił uwagę, że w dzisiejszym świecie jest wielu fałszywych proroków, którzy pokazują sens istnienia jako gonienie za sukcesem, gromadzenie pieniędzy i skupianie się na sobie. „Sami nie potrafimy zrealizować tego, do czego zostaliśmy stworzeni” (Jan Paweł II 2005h, nr 3, s. 97) – Jan Paweł II przypomniał, że na spotkanie wychodzi nam sam Chrystus, w którym odnajdujemy pełnię życia. Nowe życie, które jest darem Chrystusa, „promieniuje na wszystkie dziedziny ludzkiej egzystencji” (Jan Paweł II 2005h, nr 5, s. 98). Człowiek może odnaleźć prawdziwe życie, kiedy będzie wierny miłości Chrystusa.

Na IX i X Światowe Dni Młodzieży Jan Paweł II napisał wspólne orędzie, które nosiło hasło „Jak mnie Ojciec posłał, tak i Ja was posyłam” (J 20,21). Ojciec Święty wyraził przekonanie, że wielu młodych pyta o swój udział w ewangelizacji jako misji powierzonej apostołom. Dlatego wskazał, że „Ewangelia musi stać się przekazem i misją, a powołanie misyjne obejmuje każdego człowieka” (Jan Paweł II 2005i, nr 3, s. 103). Młodzi są szczególnie powołani, by stawać się misjonarzami, dając „codzienne świadectwo o Słowie, które zbawia” (Jan Paweł II 2005i, nr 3, s. 103). Zachęcił ich również do podejmowania wezwania Chrystusa i kroczenia za Nim. Stawać się nowym człowiekiem i pozwolić, by moc Ducha na nowo nas odnowiła – taką drogę wskazał papież dla naśladowców Chrystusa. W roku 1994 Dni Młodzieży odbyły się w diecezjach w Niedzielę Palmową, a X międzynarodowe spotkanie zgromadziło młodych w Manili w 1995 roku.

Orędzie na XI Światowy Dzień Młodzieży, obchodzony w 1996 roku w ramach wspólnot diecezjalnych, nosiło hasło „Panie, do kogóż pójdziemy? Ty masz słowa życia wiecznego” (J 6,68). Ojciec Święty zwrócił szczególną uwagę na młodych, którzy w jakikolwiek sposób cierpią z powodu wojny, przemocy, ubóstwa na wzór cierpiącego Chrystusa. Zaznaczył, że „celem i kresem naszego życia jest Chrystus, który oczekuje nas – każdego z osobna i wszystkich razem” (Jan Paweł II 2005j, nr 4, s. 107). Przypomniał, że chrześcijanin nie może uciekać przed dzisiejszym światem, lecz ma być człowiekiem swoich czasów. Przemiana człowieka powinna dokonywać się poprzez radykalne nawrócenie, dawanie świadectwa miłości życia. Trzeba jednak przeciwstawiać się cywilizacji egoizmu, który „odbiera nam słuch i mowę” (Jan Paweł II 2005j, nr 6, s. 109), niszczy godność człowieka. „Miłość otwiera oczy i rozszerza serce” (Jan Paweł II 2005j, nr 6, s. 109), dlatego młodzi powinni być gotowi do poświęcenia, nawracać się, działać wieloma sposobami na rzecz bliźnich – nauczał papież.

Orędzie na XII Światowy Dzień Młodzieży było przygotowaniem do międzynarodowego spotkania młodych w Paryżu w 1997 roku. Hasłem stały się słowa „Nauczycielu – gdzie mieszkasz? Chodźcie, a zobaczycie” (por. J 1,38-39). Ojciec Święty przypomniał, że chrześcijanie są tymi ludźmi, którzy doświadczyli spotkania z Chrystusem. W czasach szybko dokonujących się przemian wielu ludzi może odczuwać swoisty niepokój i lęk. Istnieje jednak wartość nieprzemijająca – słowo Boże. Jan Paweł II zapraszał, by zbliżyć się do Jezusa, wejść do Jego domu. Nawoływał: „odrzućcie powierzchowność i lęk! [...] rozmawiajcie z Jezusem poprzez modlitwę i słuchanie słowa” (Jan Paweł II 2005k, nr 3, s. 113). Spotkać Go można w ludziach cierpiących, żyjących nadzieją (w wioskach i metropoliach), w bliźnich naszej codzienności, w ludziach nieznających Jezusa i w chrześcijanach: „Wszyscy mogą Go spotkać czytając Pismo święte, modląc się i służąc bliźnim” (Jan Paweł II 2005k,

nr 5, s. 114). Papież prosił, by modlić się o obecność Jezusa w życiu każdego człowieka, by nigdy nie zabrakło „Chleba eucharystycznego na stołach waszej egzystencji” (Jan Paweł II 2005k, nr 7, s. 115).

Drugi rok przygotowań do Wielkiego Jubileuszu poświęcił Jan Paweł II Duchowi Świętemu, dlatego też tematyka orędzia na XIII Światowy Dzień Młodzieży nawiązuje do trzeciej Osoby Boskiej. Hasłem stały się słowa „Duch Święty nauczy was wszystkiego” (por. J 14,26). Ojciec Święty ukazał rolę, jaką odgrywał Duch Święty w misji Kościoła. W sposób szczególny dary Ducha ofiarowane są w sakramencie bierzmowania, który pogłębia łaski chrztu świętego i włącza w pełni w Kościół. Dalej papież przypomniał działanie Parakleta pośród chrześcijan, który pozwala także „kontemplować chwałę Boga w codziennym życiu i pracy” (Jan Paweł II 2005l, nr 5, s. 121). „Ekumenizm stanowi jedno z priorytetowych i najpilniejszych zadań” (Jan Paweł II 2005l, nr 6, s. 122) wspólnoty wierzących w Chrystusa, gdyż to Duch Święty pobudza serca wiernych do budowania jedności, zauważył papież. Duch Święty jest darem wypływającym z sakramentów chrześcijańskiego wtajemniczenia dla całego Kościoła. Jego dary są podstawą powołania, jakie wypełnia każdy z ludzi. Ojciec Święty zachęcał młodych, by dbali o właściwy rozwój własnego życia duchowego, które podtrzymuje Duch Święty. Spotkanie w 1998 roku obchodzono w Kościołach lokalnych.

Rok 1999 poświęcony był Bogu Ojcu. Stąd też hasło orędzia na XIV Światowy Dzień Młodzieży brzmiało: „Ojciec miłuje was” (por. J 16,27). Jan Paweł II w swym orędziu wyjaśnił młodym, na czym polega prawdziwe poznanie oblicza Ojca – zawiera się ono w Synu. Prawda zawarta w Ewangelii według św. Jana jest zaskakująca – Bóg kocha świat, kocha każdego człowieka, jest Bogiem bliskim każdemu człowiekowi. Dlatego też w odpowiedzi na tę wielką miłość jesteśmy wezwani do świadectwa wobec świata, a „świat bardziej niż kiedykolwiek potrzebuje misjonarzy” (Jan Paweł II 2005l, nr 3, s. 128) głoszących miłość Ojca. Wyrażana jest ona poprzez różne formy naśladowania Go, różne formy ojcostwa: szczególnie rodzicielstwo, dalej kapłaństwo i życie zakonne oraz bycie prawdziwym wychowawcą. Człowiek może przeciwstawić się woli Boga, a grzech swój początek ma w wolnej woli człowieka. „Człowiek współczesny, im bardziej zatraca świadomość grzechu, tym mniej poszukuje Bożego przebaczenia” (Jan Paweł II 2005l, nr 5, s. 131), a w tym tkwi przyczyna dzisiejszych problemów wielu ludzi. Papież zachęcał, aby spojrzeć w siebie, zastanowić się nad własnym postępowaniem i postawą wobec Boga. Wzywał młodzież do podejmowania inicjatyw na rzecz biednych i we współpracy z nimi. Ostatni rok przygotowań do Wielkiego Jubileuszu zgromadził młodych w ich diecezjach w Niedzielę Palmową.

Młodzież trzeciego tysiąclecia (orędzia z lat 2000-2004)

W roku 2000 w obchody Wielkiego Jubileuszu Chrześcijaństwa Jan Paweł II włączył również XV Światowy Dzień Młodzieży. Międzynarodowe spotkanie papież zaplanował w Rzymie, do którego w tym roku przybywało wielu pielgrzymów z całego świata. Hasłem stały się słowa prologu Ewangelii według św. Jana: „Słowo stało się ciałem i zamieszkało wśród nas” (J 1,14). Ojciec Święty ponowił wezwanie skierowane do wiernych na początku swego pontyfikatu, by otworzyć drzwi Chrystusowi. Ukazał również Chrystusa jako Tego, który umarł za nas, jest Panem nieba i ziemi i jest „Barankiem Bożym, który gładzi grzech świata” (J 1,29.36). Zapraszał młodych: „uczcie się przyjmować postawę kontemplacji” (Jan Paweł II 2005m, nr 3, s. 136). Zapewniał, że świętość staje się możliwa do osiągnięcia, jeżeli to Jezus staje się celem życia. Papież widział w darze Wielkiego Jubileuszu okazję do duchowej odnowy wiernych i kontemplacji miłości Bożej do nas. Jednocześnie wskazywał drogi do przyjmowania takiej postawy, mówiąc: „niech Ewangelia stanie się waszym najcenniejszym skarbem” (Jan Paweł II 2005m, nr 4, s. 139). Jako wzór naśladowania Ojciec Święty postawił Maryję, która odpowiedziała na Boże wezwanie, a jej przykład uczy poznawać wolę Bożą względem nas.

W XVI orędziu na Światowy Dzień Młodzieży papież wrócił pamięcią do pięknych i wzniosłych przeżyć jubileuszowego spotkania w Rzymie. Zaprosił do refleksji nad wymaganiami, które dzisiejszemu człowiekowi stawia Jezus. Hasłem orędzia uczynił Jan Paweł II słowa: „Jeśli kto chce iść za Mną, niech się zaprze samego siebie, niech co dnia bierze krzyż swój i niech Mnie naśladuje” (Łk 9,23). Papież zauważył, że te słowa „wyrażają radykalizm wyboru, który nie dopuszcza wahań i którego nie można odwołać” (Jan Paweł II 2005n, nr 3, s. 142). Równocześnie Ojciec Święty przypomniał, że postawa taka w ciągu wieków przyniosła liczne owoce męczeństwa i świętości. Jedyłą drogą dla człowieka jest droga Jezusa. Pójście nią jest równoznaczne z zaparciem się siebie. „Jezus nie żąda rezygnacji z życia, ale przyjęcia nowego i pełnego życia, które On może dać” (Jan Paweł II 2005n, nr 4, s. 143) – zapelował papież. Zachęcił młodych do wyboru pomiędzy być i mieć, aby żyć w prawdzie, a odrzucać kłamstwo. Droga Jezusa to droga nawrócenia i przyjęcia w swoim życiu krzyża. Na tej drodze człowiek nie boi się żadnych niepowodzeń, samotności i odrzucenia. Ojciec Święty wezwał młodych: „Mieście oczy szeroko otwarte” (Jan Paweł II 2005n, nr 6, s. 145), aby nie zaślepiła ich pokusa szybkiej kariery, tego, co wydaje się przyjemne, i zapatrzenia we własny egoizm. W roku 2001 Dni Młodzieży organizowano w diecezjach.

Zapraszając młodych na międzynarodowe spotkanie w ramach XVII Światowego Dnia Młodzieży do Toronto w 2002 roku, Jan Paweł II swoje orędzie skoncentrował wokół hasła: „Wy jesteście solą ziemi, wy jesteście światłem

świata” (por. Mt 5,13-14). Podejmując rozważania nad fragmentem Ewangelii według św. Mateusza, wyjaśnił, na czym polega bycie w dzisiejszym świecie „solą ziemi” i „światłem świata”. Łaska chrztu świętego nadaje chrześcijaninowi tożsamość i pomimo przeciwności współczesnego świata odradza do życia w Chrystusie i podejmowania wezwania do złożenia siebie Bogu w ofierze. Ojciec Święty zapewnił: „Jeśli zachowacie wielkie pragnienie Boga, zdołacie uchronić się przed miernotą i konformizmem” (Jan Paweł II 2005o, nr 2, s. 147). Światłem jest dla człowieka wiara, która oświeca serce i rozjaśnia umysł. Papież zaprosił młodych: „Niech Ewangelia, będzie najwyższym kryterium, kształtującym wasze decyzje i nadającym kierunek waszemu życiu” (Jan Paweł II 2005o, nr 3, s. 148). Postępując w taki sposób, młodzi staną się dla dzisiejszego świata wzorem do naśladowania.

W orędziu na XVIII Światowy Dzień Młodzieży Ojciec Święty podał Maryję jako wzór do naśladowania. W krótkim haśle tego orędzia „Oto Matka twoja” (J 19,27) streszcza się najlepiej sposób naśladowania Matki Bożej. Papież był świadomy zagrożeń dzisiejszej młodzieży, ale ukazał Maryję stojącą pod Krzyżem jako Tę, która jest dana nam przez Jezusa za Matkę. Odwołał się również do swego zawołania biskupiego i papieskiego *Totus Tuus*, które jest wyrazem jego zawierzenia się Maryi. „Maryja zostaje wam dana, aby pomóc wam nawiązać prawdziwą i bardziej osobistą relację z Jezusem” (Jan Paweł II 2005p, nr 4, s. 153) – stwierdził Jan Paweł II. Zachęcił młodych do modlitwy różańcowej nie tylko w samotności, ale także podczas codziennych czynności, jak droga do pracy czy na uczelnię. Gorąco zaprosił młodzież, by świadczyła o Chrystusie w przenikniętym przez grzech dzisiejszym świecie; stwierdził: „Tylko On może obdarzyć prawdziwym pokojem serce człowieka, rodziny i narody ziemi” (Jan Paweł II 2005p, nr 7, s. 155). Spotkania młodych w 2003 roku odbyły się w diecezjach.

W roku 2004 Jan Paweł II napisał orędzie na XIX Światowy Dzień Młodzieży przeżywany w Kościołach lokalnych. Jego hasłem stały się słowa Ewangelii według św. Jana „chcemy ujrzeć Jezusa” (J 12,21), dlatego papież zachęcił młodych do rozbudzania w sobie pragnienia „ujrzenia Jezusa”. Nie ma to być jedynie ciekawość czysto naukowa, ale „wewnętrzna potrzeba znalezienia odpowiedzi na pytanie o sens waszego życia” (Jan Paweł II 2005r, nr 2, s. 156). Ojciec Święty był przekonany, że każdy nosi w swoim sercu chęć zobaczenia Boga. Dlatego gorąco apelował do młodych, by w Jezusie zobaczyli Światło i poznali Prawdę. Trzeba się jednak wewnętrznie wyciszyć, ma to być płynące z głębi serca pragnienie. Jan Paweł II stwierdził, że pełny sens życia można odkryć tylko i wyłącznie dzięki spotkaniu w nim Jezusa. Jako drogę odkrywania Go Ojciec Święty ukazał Eucharystię: „Jezus przemawia do nas wspaniałym językiem daru z siebie i miłości, aż po ofiarę własnego życia” (Jan Paweł II 2005r, nr 5, s. 158). Papież zauważył, że oprócz mówienia

o Jezusie konieczne jest także czynne działanie, świadectwo własnego życia. W świadczenie o Jezusie trzeba wkalkulować również krzyż. Mimo wszystko jest on znakiem zwycięstwa dlatego, że Jezus sam zgodził się na nim umrzeć.

W sierpniu 2004 roku Jan Paweł II podpisał ostatnie orędzie na XX Światowy Dzień Młodzieży. To spotkanie zaplanowane zostało w Kolonii, dlatego też z racji znajdujących się w tamtejszej katedrze relikwii Trzech Mędrców, hasłem orędzia stały się słowa mędrców: „Przybyliśmy oddać Mu pokłon” (Mt 2,2). Tekst przesłania Ojciec Święty oparł na rozważaniu perykopy ewangelicznej opisującej pokłon mędrców ze Wschodu. Papież pouczył młodzież, że „jest rzeczą ważną nauczyć się rozpoznawać znaki, poprzez które Bóg nas powołuje i prowadzi” (Jan Paweł II 2005s, nr 3, s. 162). Eucharystia pozwala nam okrywać tajemnicę Jezusa, zatem człowiek musi się do niej należycie przygotowywać i odpowiednio ją przeżywać. Ojciec Święty zaprosił młodych, aby i dziś składali swoje dary na wzór mędrców, odpowiadali na Chrystusowe powołanie, trwali w modlitwie i żarliwie Jego kochali! Dziś łatwo można ulec ułudzie, czasowym trendom i mistyfikacji wielkiego świata. Adoracja Boga może być sposobem na oparcie się wszelkiemu dzisiejszemu bałwochwalstwu. Nawrócenie, czyli zmiana szlaku dotychczasowej wędrówki, może być najlepszą odpowiedzią na wymagania Ewangelii. Na koniec Ojciec Święty stwierdził: „wszyscy jesteście powołani do świętości i tylko święci mogą odnowić ludzkość” (Jan Paweł II 2005s, nr 7, s. 165).

*

Omówione powyżej listy i orędzia ukazują integralną wizję rozwoju człowieka i chrześcijanina. Stawiają wysokie wymagania, ale jednocześnie pomagają w odważnym kroczeniu ku Bogu, ku Chrystusowi. Ojciec Święty zachęcał do wysiłku, do walki o godność człowieka i jego prawa. Uczył samodzielności i odpowiedzialności. Jak można zauważyć, Papież Młodych zawsze był zatroskany o przyszłość młodzieży.

Każde z orędzi Papieża Młodych jest głosem Chrystusa, który człowiekowi pozwala się odnaleźć, poznać, kontemplować i naśladować. Naśladowanie Chrystusa ma doprowadzić człowieka do zbawienia, które jest celem kerygmatu. Nastawienie na Chrystusa pozwala człowiekowi wybrać właściwy kierunek osobistego rozwoju. Wybór Boga staje się więc najlepszym programem rozwoju moralnego. W kolejnych listach i orędziach nie brakuje jasnych ojcowskich pouczeń i braterskich zaproszeń. Jan Paweł II wspierał je swoim pasterskim autorytetem opartym na osobistej przyjaźni z Bogiem i przyjaźni z młodymi. Tak zintegrowana relacja do Boga i ludzi pozwalała jemu nie tylko nauczać, ale przede wszystkim świadczyć. Chociaż listy są adresowane do młodych całego świata, można je odbierać bardzo osobiście. Papież, pisząc

do wielu, nigdy nie przestał dostrzegać konkretnego człowieka z jego życiowym doświadczeniem i nadzieją na przyszłość, a jeśli by jej po ludzku komuś brakowało, odważnie pokazywał Chrystusa, zawsze bliskiego człowiekowi.

Doskonale rozumiał młodych żyjących w różnych warunkach społecznych. W świecie podzielonym politycznymi murami mówił im, że są przyszłością ludzkości. Tym, którzy żyli w ekonomicznym dostatku, przypominał, że osobista wolność to wybór pomiędzy być a mieć. Zagubionym w postmodernistycznym świecie wskazywał, że celem życia człowieka jest zjednoczenie się z Bogiem. Ojciec Święty taką drogę pokazywał i sam nią kroczył.

Jak ojciec do swych dzieci pisał do młodych orędzia na Światowe Dni Młodzieży, które zapoczątkowane w 1985 roku były stałym punktem papieskiej posługi, także pontyfikatu Benedykta XVI i Ojca Świętego Franciszka. Pisał jako zatroskany o przyszłość młodzieży, o jej wybory i decyzje, o jej zbawienie.

KERYGMATIC AND MORAL MESSAGE OF SAINT JOHN PAUL II TO YOUNG PEOPLE IN HIS LETTERS AND MESSAGES FOR WORLD YOUTH DAYS

SUMMARY

From the beginning of his pontificate, John Paul II carried a lot about young people. His unique initiative was World Youth Days. In the letters and messages announcing WYD meetings he took up many topics that were important for personal and spiritual development of the young generation. The paper discusses John Paul II's individual letters and messages of both kerygmatic and moral character. The Pope did not avoid difficult topics, he spoke about how to live your life so as not to waste it. In his letters for World Youth Days he taught the young the meaning of true love, keeping the right balance between being and having, serving others and how one can discern their life's vocation. He kept making young people aware that they can proclaim Jesus Christ to the modern world with great enthusiasm and joy.

Keywords: John Paul II; youth; kerygma; evangelism; metanoia; morality; World Youth Days

Słowa kluczowe: Jan Paweł II; młodzież; kerygmat; ewangelizacja; nawrócenie; moralność; Światowe Dni Młodzieży

BIBLIOGRAFIA

- Jan Paweł II (2005a), *List Apostolski do młodych całego świata z okazji Międzynarodowego Roku Młodzieży* w: *Jan Paweł II do młodzieży (1978-2005) Listy, orędzia, przemówienia, homilie*, red. M. Dąbrowska, Poznań, s. 11-50.
- Jan Paweł II (2005b), *Orędzie na II Światowy Dzień Młodzieży*, w: *Jan Paweł II do młodzieży (1978-2005) Listy, orędzia, przemówienia, homilie*, red. M. Dąbrowska, Poznań, s. 62-66.
- Jan Paweł II (2005c), *Orędzie na III Światowy Dzień Młodzieży*, w: *Jan Paweł II do młodzieży (1978-2005) Listy, orędzia, przemówienia, homilie*, red. M. Dąbrowska, Poznań, s. 67-70.
- Jan Paweł II (2005d), *Orędzie na IV Światowy Dzień Młodzieży*, w: *Jan Paweł II do młodzieży (1978-2005) Listy, orędzia, przemówienia, homilie*, red. M. Dąbrowska, Poznań, s. 71-75.
- Jan Paweł II (2005e), *Orędzie na V Światowy Dzień Młodzieży*, w: *Jan Paweł II do młodzieży (1978-2005) Listy, orędzia, przemówienia, homilie*, red. M. Dąbrowska, Poznań, s. 76-80.
- Jan Paweł II (2005f), *Orędzie na VI Światowy Dzień Młodzieży*, w: *Jan Paweł II do młodzieży (1978-2005) Listy, orędzia, przemówienia, homilie*, red. M. Dąbrowska, Poznań, s. 81-86.
- Jan Paweł II (2005g), *Orędzie na VII Światowy Dzień Młodzieży*, w: *Jan Paweł II do młodzieży (1978-2005) Listy, orędzia, przemówienia, homilie*, red. M. Dąbrowska, Poznań, s. 87-93.
- Jan Paweł II (2005h), *Orędzie na VIII Światowy Dzień Młodzieży*, w: *Jan Paweł II do młodzieży (1978-2005) Listy, orędzia, przemówienia, homilie*, red. M. Dąbrowska, Poznań, s. 94-99.
- Jan Paweł II (2005i), *Orędzie na IX i X Światowy Dzień Młodzieży*, w: *Jan Paweł II do młodzieży (1978-2005) Listy, orędzia, przemówienia, homilie*, red. M. Dąbrowska, Poznań, s. 100-105.
- Jan Paweł II (2005j), *Orędzie na XI Światowy Dzień Młodzieży*, w: *Jan Paweł II do młodzieży (1978-2005) Listy, orędzia, przemówienia, homilie*, red. M. Dąbrowska, Poznań, s. 106-110.
- Jan Paweł II (2005k), *Orędzie na XII Światowy Dzień Młodzieży*, w: *Jan Paweł II do młodzieży (1978-2005) Listy, orędzia, przemówienia, homilie*, red. M. Dąbrowska, Poznań, s. 111-117.
- Jan Paweł II (2005l), *Orędzie na XIII Światowy Dzień Młodzieży*, w: *Jan Paweł II do młodzieży (1978-2005) Listy, orędzia, przemówienia, homilie*, red. M. Dąbrowska, Poznań, s. 118-125.
- Jan Paweł II (2005ł), *Orędzie na XIV Światowy Dzień Młodzieży*, w: *Jan Paweł II do młodzieży (1978-2005) Listy, orędzia, przemówienia, homilie*, red. M. Dąbrowska, Poznań, s. 126-133.
- Jan Paweł II (2005m), *Orędzie na XV Światowy Dzień Młodzieży*, w: *Jan Paweł II do młodzieży (1978-2005) Listy, orędzia, przemówienia, homilie*, red. M. Dąbrowska, Poznań, s. 134-140.
- Jan Paweł II (2005n), *Orędzie na XVI Światowy Dzień Młodzieży*, w: *Jan Paweł II do młodzieży (1978-2005) Listy, orędzia, przemówienia, homilie*, red. M. Dąbrowska, Poznań, s. 141-145.
- Jan Paweł II (2005o), *Orędzie na XVII Światowy Dzień Młodzieży*, w: *Jan Paweł II do młodzieży (1978-2005) Listy, orędzia, przemówienia, homilie*, red. M. Dąbrowska, Poznań, s. 146-150.
- Jan Paweł II (2005p), *Orędzie na XVIII Światowy Dzień Młodzieży*, w: *Jan Paweł II do młodzieży (1978-2005) Listy, orędzia, przemówienia, homilie*, red. M. Dąbrowska, Poznań, s. 151-155.
- Jan Paweł II (2005r), *Orędzie na XIX Światowy Dzień Młodzieży*, w: *Jan Paweł II do młodzieży (1978-2005) Listy, orędzia, przemówienia, homilie*, red. M. Dąbrowska, Poznań, s. 156-160.
- Jan Paweł II (2005s), *Orędzie na XX Światowy Dzień Młodzieży*, w: *Jan Paweł II do młodzieży (1978-2005) Listy, orędzia, przemówienia, homilie*, red. M. Dąbrowska, Poznań, s. 161-165.
- Jan Paweł II, *Homilia Jana Pawła II na rozpoczęcie pontyfikatu*, <https://www.deon.pl/521/art,364,homilia-jana-pawla-ii-na-rozpozecie-pontyfikatu.html> [dostęp: 30.11.2018].

Adam Pieckenhagen – wyświęcony 2010 r., kapłan archidiecezji poznańskiej, katecheta, wikariusz par. pw. św. Stanisława Bpa i M. w Poznaniu, duszpasterz Służby Liturgicznej Archidiecezji Poznańskiej, w 2018 r. ukończył studia dyplomowe z teologii na Wydziale Teologicznym UAM w Poznaniu. E-mail: ksa-damp@gmail.com